

I Norge finnes det minst 20.000 utviklingshemmede. Bare seks av dem nyter livet i Tangerudbakken.

Drømmen om Tangerudbakken

– Så søte dere er! skriver Marthe på Facebooksiden til Tangerudbakken. Hun er representativ for de 156.350 som heier på Cecilie, Olav, Hans, Bjørn Terje, Hege Anette og nyinnflyttede Hansine. Mer enn 350.000 nordmenn følger tredje sesong av den prisvindende serien på TVNorge.

Tangerudbakken er fantastisk, beboerne er superstjerner, serien er banebrytende og har helt klart vært med på å bygge ned fordommer rundt mennesker med utviklingshemming. Men Tangerudbakken er nesten så langt fra virkeligheten for de aller fleste utviklingshemmede i Norge som det går an å komme.

Det er lett å forholde seg til funksjonshemmede når de dukker opp på TV-skjermen en gang i uka. Vi får en redigert titt inn i virkeligheten. De færreste av oss oppsøker nærmeste omsorgsbolig og sier at vi vil ha mer, når rulleteksten etter Tangerudbakken glir over TV-skjermen. En sjekk på Facebook viser at møtet med

KOMMENTAR Øyvind Woie

de «søte» utviklingshemmede i stor grad brukes som indremedisin for å pleie ens egen selvfølelse.

HVPU. For 20 år siden dro norske myndigheter i gang HVPU-reformen. Ansvarsreformen i helserettet for psykisk utviklingshemmede la sterke føringer på at ingen skulle tvangsflyttes men at de berørte personenes ønsker skulle legges til grunn for hvor de ville bo. Normalisering, selvstendig, arbeid, læring og en

meningsfull fritid var nøkkelbegreper. De som før var bortgjemt skulle bli en del av det samfunnet vi alle har tilhørighet til.

Slik har det ikke blitt, og noen har trolig fått det dårligere enn før reformen. Ifølge rapporten «Vi vil, vi vil, men får vi det til?», fra Sosial- og helsedirektoratet, har disse norske borgerne saktet akterut på alle områder i forhold til hva som var målet.

Utviklingshemmede har egen bolig, men de får ikke velge om de vil bo der, for det finnes ikke noe alternativ. Den som ønsker en annen løsning risikerer å miste grunnleggende tjenester innen helse og omsorg, rapporterer direktoratet.

Oppbevaring. Tangerudbakken er unntaket som bekrefter

Hansine (f.v), Cecilie, Olav, Hege Anette, Bjørn Terje og Hans nyter livets glade dager i tredje sesong av den populære TV-serien om borettslaget Tangerudbakken i Oslo.

Foto: TVNorge

regelen. De fleste utviklingshemmede er mer isolert, mindre integrert, mangler fritidsaktiviteter, tar ikke del i arbeidslivet. 20 år etter mangler kommunene fremdeles kompetanse, det et grove hull i vurderinger og dokumentasjon, brukermedvirkningen er elendig. I forhold til visjonene fra HVPU-reformen minner dagens tilbud til utviklingshemmede mer om oppbevaring.

Ideen om Tangerudbakken oppsto da foreldrene til Hans, som er med i serien, spurte seg selv om de ville akseptere at de ikke fikk bestemme hvor de ville bo. Svaret til Harald og Aashild Korsgaard var et bastant nei! Da begynte en to års kamp for å rea-

lisere drømmen vi får ukentlige TV-rapporter fra.

Omsorgsgiganter. I min egen hjemkommune utvides nå bofellesskapet for mennesker med utviklingshemming. Før var det ti leiligheter under ett tak, nå bygges ti til, i to etasjer. Det er tendensen i en rekke kommuner. I Oslo er det kraftige reaksjoner mot en omsorgsgigant på Sagene med plass til 48 brukere, Sandnes kommunen vil putte de utviklingshemmede sammen med personer med psykiske lidelser, i Stavanger vil de bygge fire boliger for 64 utviklingshemmede.

Omsorgsghettoene popper opp. Det lukter kun stordrift, effektiv-

sering og kommunal lønnsomhet. Norsk Forbund for Utviklingshemmede spør om kommunaldepartementet bryter egne instruksjoner og mener barne- og familieminister Audun Lysbakken hverken kjenner eller har interesse av å følge opp reformen. Hvem spør de utviklingshemmede hva de vil? Hvor blir det av Tangerud-effekten?

Øyvind Woie
journalist
oyvind.woie@vl.no

LES MER

• På side 6

Om boforholdene for psykisk utviklingshemmede.